

Sabiranje i oduzimanje vektora

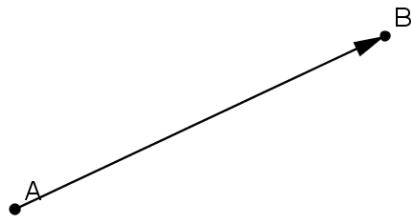
Pojam vektora:

Najjednostavnija definicija vektora je sledeća:

Vektor je usmerena duž.

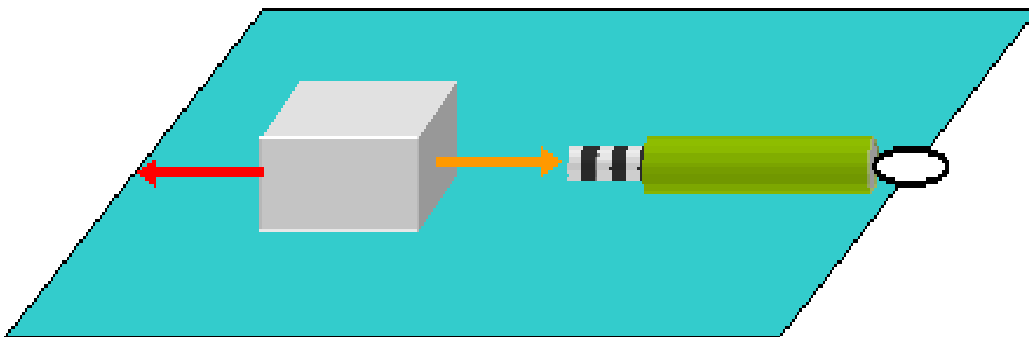
Usmerena duž je duž kod koje razlikujemo početnu i krajnju tačku.

Primer:

Vektor sa slike označavamo sa $\overrightarrow{AB}$, gde je tačka A početna, a tačka B krajnja tačka vektora $\overrightarrow{AB}$.

Vektori se često primenjuju u fizici, jer se pomoću njih opisuju sile:

Osobine vektora:

Svaki vektor je jednoznačno određen sa svoje tri osobine:

- pravcem
- smerom
- intenzitetom

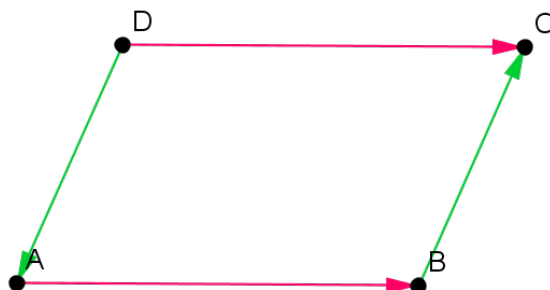
Dva vektora su jednaka ako imaju isti pravac, isti smer i imaju jednake intenzitete.

Dva vektora imaju isti pravac ako pripadaju međusobno paralelnim pravama. Tada kažemo da su ta dva vektora **kolinearna**.

Intenzitet vektora $\overrightarrow{AB}$ je rastojanje između tačaka A i B , tj. dužina duži AB , i označavamo sa $|AB|$.

Smer vektora određuje početna i krajnja tačka datog vektora. Za svaki vektor postoji suprotan vektor koji ima isti pravac i intenzitet, ali suprotan smer od datog vektora.

Primer:

Kod paralelograma $ABCD$ važe sledeće:

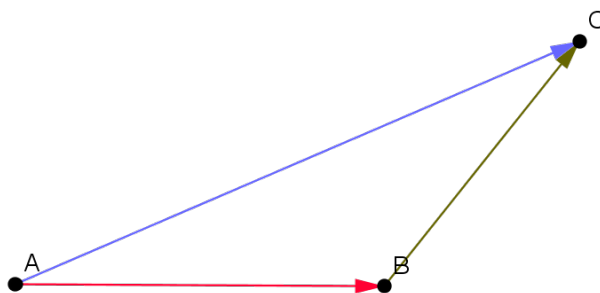
- $\overrightarrow{AB} = \overrightarrow{DC}$, jer $|AB| = |DC|$, $p(A, B) \parallel p(D, C)$ i $\overrightarrow{AB}$ ima isti smer kao $\overrightarrow{DC}$
- $\overrightarrow{DA}$ je suprotan vektoru $\overrightarrow{BC}$, jer $|BC| = |AD|$, $p(B, C) \parallel p(D, A)$ ali $\overrightarrow{AB}$ ima suprotan smer od $\overrightarrow{DC}$

SABIRANJE VEKTORA

Zbir dva vektora je vektor čija se početna tačka poklapa sa početnom tačkom prvog vektora, a krajnja tačka se poklapa sa krajnjom tačkom drugog vektora, tj.

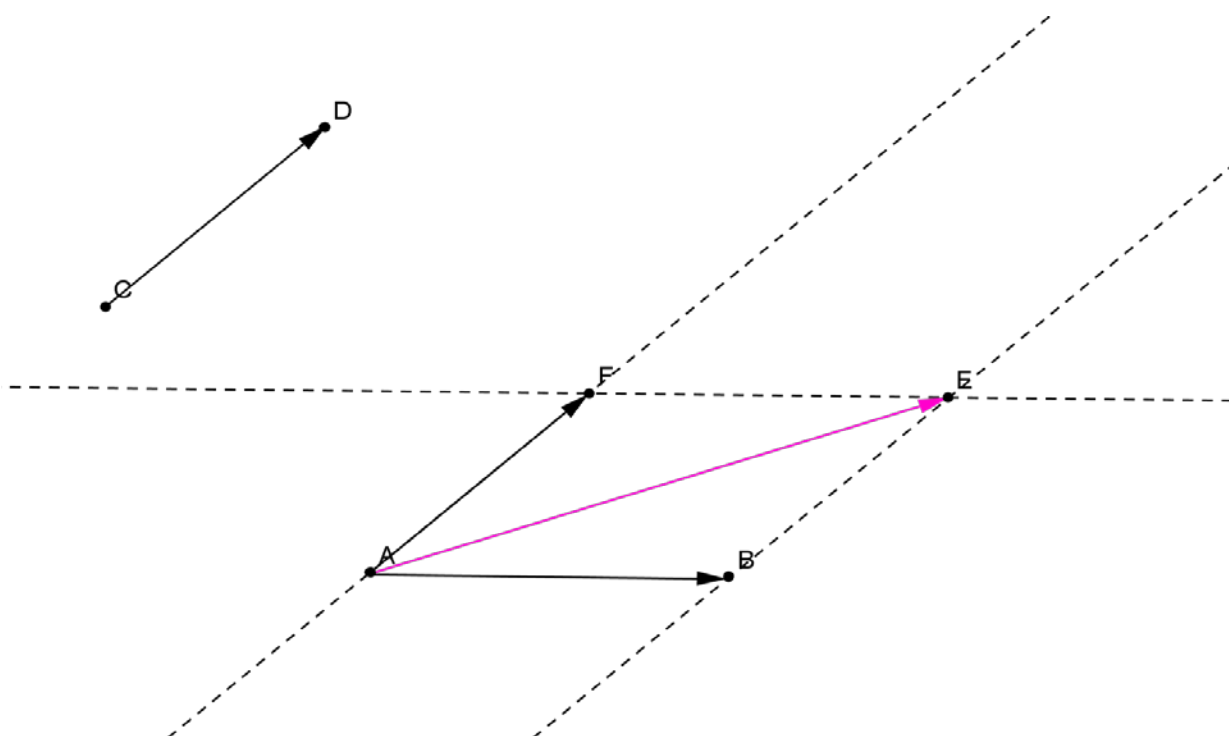
$$\vec{AB} + \vec{BC} = \vec{AC}$$

Grafički izgleda na sledeći način:

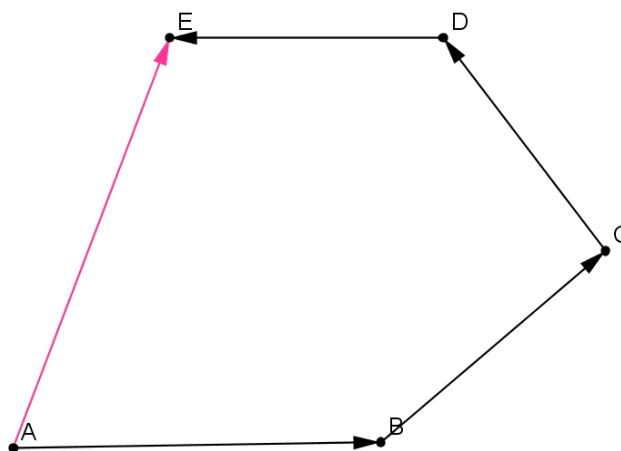

Za sabiranje dva vektora važi **pravilo paralelograma**:

Neka su $\vec{AB}$ i $\vec{CD}$ dati vektori. Vektor $\vec{CD}$ se može paralelno pomeriti u položaj da se početak vektora poklopi sa početkom vektora $\vec{AB}$. Zbir vektora $\vec{AB}$ i $\vec{CD}$ će biti orijentisana dijagonala $\vec{AE}$ paralelograma $ABEF$, gde je $\vec{BE} = \vec{AF} = \vec{CD}$, i $\vec{FE} = \vec{AB}$.

Može se sabrati i više vektora, na sledeći način: spajamo vektore tako da početak svakog sledećeg bude kraj prethodnog vektora. Vektor koji spaja početnu tačku prvog vektora sa krajnjom tačkom poslednjeg vektora je zbir datih vektora.

Osobine sabiranja vektora

Neka su dati vektori $\overrightarrow{AB}$, $\overrightarrow{CD}$ i $\overrightarrow{EF}$. Uvedemo sledeće oznake:

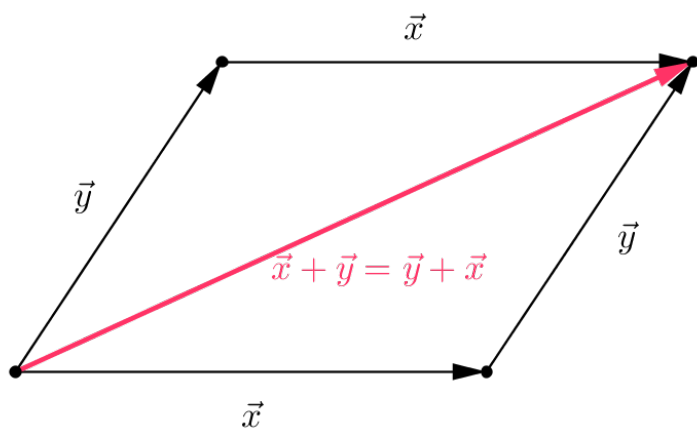
$$\vec{x} = \overrightarrow{AB}$$

$$\vec{y} = \overrightarrow{CD}$$

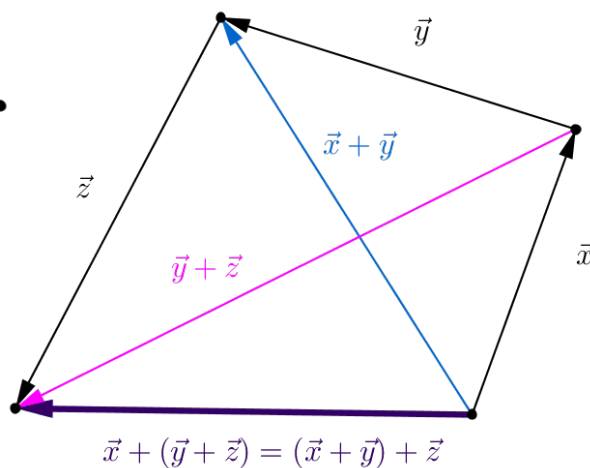
$$\vec{z} = \overrightarrow{EF}$$

Tada važe sledeće:

- 1) $\vec{x} + \vec{y} = \vec{y} + \vec{x}$ (komutativnost)
- 2) $\vec{x} + (\vec{y} + \vec{z}) = (\vec{x} + \vec{y}) + \vec{z}$ (asocijativnost)

Komutativnost

Asocijativnost

Postoji i **neutralni element** sabiranja vektora, naziva se **nula vektor**, i označava se sa $\vec{0}$, i važi: $\vec{0} = \overrightarrow{AA}$, gde je A proizvoljna tačka. Dakle, početak i kraj nula vektora se poklapaju.

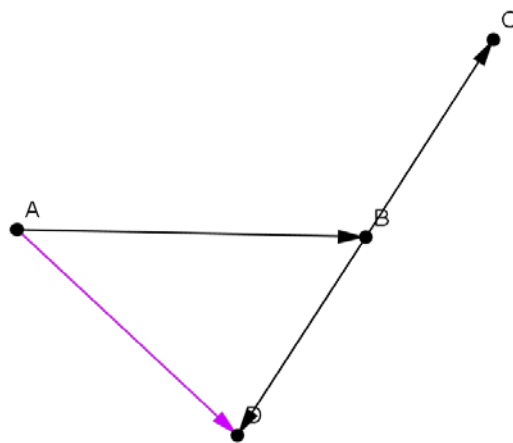
$$\vec{x} + \vec{0} = \vec{0} + \vec{x} = \vec{x}$$

ODUZIMANJE VEKTORA

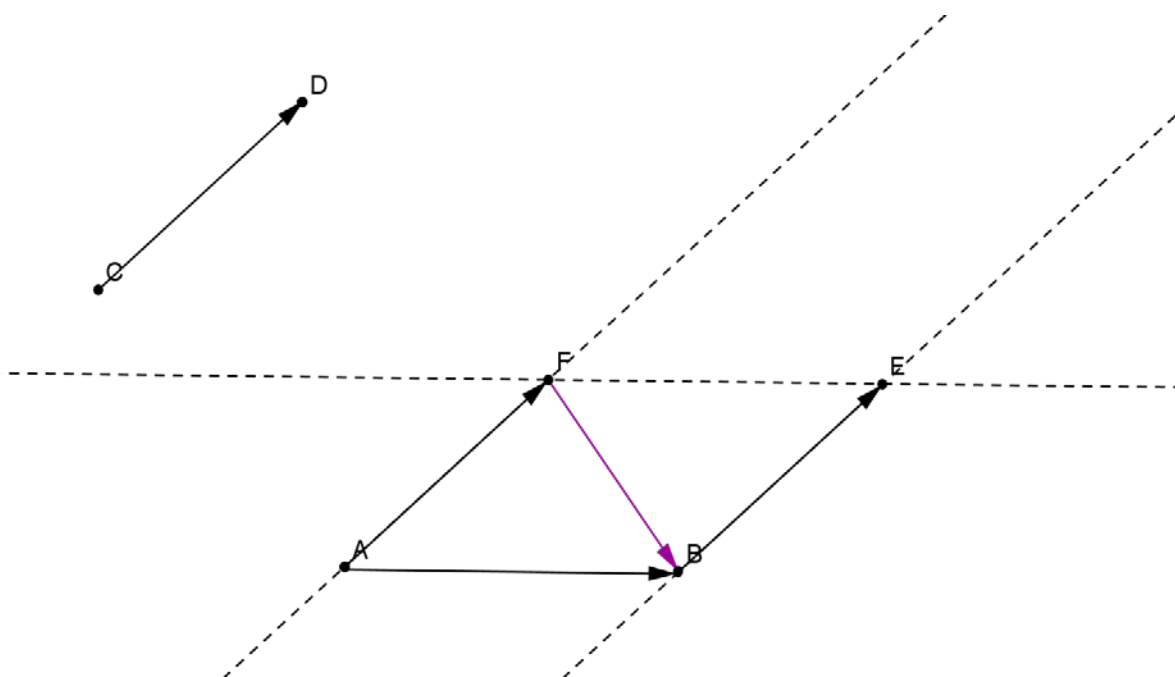
Oduzimanje vektora možemo definisati pomoću sabiranja vektora:

$$\overrightarrow{AB} - \overrightarrow{BC} = \overrightarrow{AB} + (-\overrightarrow{BC})$$

gde je $-\overrightarrow{BC}$ suprotan vektor vektoru $\overrightarrow{BC}$.

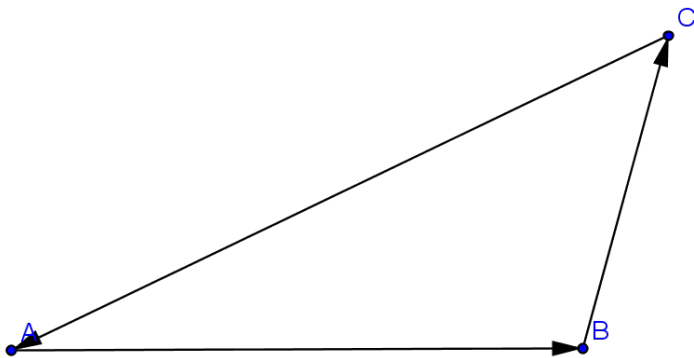
I kod oduzimanja vektora možemo koristiti pravilo paralelograma, razlika dva vektora $\overrightarrow{AB} - \overrightarrow{CD}$ će biti orijentisana dijagonala $\overrightarrow{FB}$ paralelograma $ABEF$, gde je $\overrightarrow{BE} = \overrightarrow{AF} = \overrightarrow{CD}$, i $\overrightarrow{FE} = \overrightarrow{AB}$.

Zadaci:

1. Neka je dat trougao ABC . Pokazati da je $\overrightarrow{AB} + \overrightarrow{BC} + \overrightarrow{CA} = \vec{0}$.

Rešenje

Znamo iz definicije sabiranja vektora da je $\overrightarrow{AB} + \overrightarrow{BC} = \overrightarrow{AC}$. Prema tome je $\overrightarrow{AB} + \overrightarrow{BC} + \overrightarrow{CA} = \overrightarrow{AC} + \overrightarrow{CA}$. Kako je vektor $\overrightarrow{CA}$ suprotan vektoru $\overrightarrow{AC}$, to je $\overrightarrow{AC} + \overrightarrow{CA} = \vec{0}$. Dakle, $\overrightarrow{AB} + \overrightarrow{BC} + \overrightarrow{CA} = \vec{0}$.

2. Neka je dat paralelogram $ABCD$. Pokazati da je $\overrightarrow{BD} = \overrightarrow{AD} - \overrightarrow{AB}$ i $\overrightarrow{AC} = \overrightarrow{DC} - \overrightarrow{CB}$.

3. Neka je dat pravilan šestougao $ABCDEF$. Pokazati: $\overrightarrow{AB} + \overrightarrow{CD} + \overrightarrow{EF} = \vec{0}$ i $\overrightarrow{BC} + \overrightarrow{DE} + \overrightarrow{FA} = \vec{0}$. (Uputstvo: koristiti Zadatak 1)